

KEVANIK

Eoi

AHAS

August Peerna

Kompositsioon.

Sisu.

	Lhk.
1. Alguslause	17
2. Isetegevusest — Kalli	17—19
3. Ilmavaatest ja selle kujunemisest — A. L.	19—21
4. Mis teaks jutustada külakõrtsi-esine lasilapuu — Mihkel Nukk	21—22
5. Rõõmus poiss — Björnstjerne Björnson	23—25
6. Käsitsi paljundatud noorsooajakirjad Eestis — A. E.	25—26
7. Muljeid ja mõtteid noorsookongressidelt Rakveres — V. Ernits	26
8. Isiklikke märkusi Rakvere kongressilt — A. Kallits	27—28
9. Noorsookirjanduse arvustusi — A. E.	
a) Amicis — Süda	29
b) Foerster — Elujuht	29—30
10. Noorsoo töömailt	30—31
11. Noorte omi mõtteid	32
12. Toimetusele tulnud kiri	32
13. Kirjavastused	32

Ehistanud A. Gallén-Kallelalt — lhk. 17, 19, 23. — Karrikatuurid
J. Turp'ilt — lhk. 27, 28. — Pilt A. Peerna'lt — lhk. 21.

Kaanepilt.

Kas olete näind, kuidas kevade tuleb? Vastseid käärimisi tundub õhus, hoogsaid puhanguid pilvis. Puud tõusevad kikivarvule, nagu maa igatsevad soovid, ja tahavad pilku heita taevasse. Kõik ihkab uuestsündi, kõik pöördub päikese poole, kõik käändub kohe kumavat valgusidõdska. Kuldsed helkited ahvatlevad avarustele, tuulised pilvlipud kutsuvad kõrgustelle. Kõike, mis noor, haarab liikumistung, päikesetahe, vabadusiha!

Sest noorusmeelest on tekkindki me tänane kaanepilt. Selle tegija on August Peerna Tartu Õpetajate Seminarist. Ning kõik „Kevadiku“ lugejad olgu selle meelsusosalised!

Noorsoo enesekasvatuse ja elureformi ajakiri.

№ 2.

II aastakäik.

1925.

See mõte kannab mind: Ennem kuivetugu mu nahk, mu muskolid, mu ergud, mu kondid ja mu veri hangugu, kui ei ma pingufustest loobuksin, kuni ma täielikult saavutand pole selle, mis saavutada võib inimliku valtsuse ja tegujõu abil.

Buddha vanad kirjad.

ISETEGEVUSEST.

KALLI.

nmöödundaeg, kuna elustooniandvaks oli vaikne idüll. Ajarattakäik on kiirenend, maailm on, enam kui kunagi varem, täis ruttu.

Eluga koosammumine on raskenend, inimene tunneb end kergesti kõrvalejäänuna. Olles aga sunnitud leppima üksnes eemaltvaatamisega, kaotab ta usu elu väärtusse ning lõpetab

ta norutava pessimistina või pääliskaudse elupõletajana.

Arukordselt laiali on lagunend seesugune maailmale suhtumine meiegi vanema noorsoo peres. Osalt tänu sellele oma megi hulk teguvõimetuid isikuid, kes ühelt poolt ühiskunnale koormaks, teiselt poolt koormaks aga ka endale. Algul sisemiselt enam rahutud, hiljem käegalõõmisega harjunult liiguvad nad Oblomovina¹⁾ meie keskel. Võimetud teistele õnne näitamiseks,

¹⁾ Oblomov — üldtuntud tüüp vene 19. a. s. kirjanduses. Inimliku teguvõime- tuse ja loiduse kehatust.

ei suuda nad isegi millegi vastu huvi tunda. Omas seisukorras süüdlast otsides peatuvad nad tavaliselt enda iseloomul. Iseloom olevat kord juba niisugune — mis saame sinna parata! Asjata oleks salata, et see ütlus tihti tööde puudutab, kuid ei saa ka eitada harjumuse osa. „Harjumus on teine loomus“, teame kinnitavat vanasõna.

Vaadeldes lähemalt me mõõduandvaid harjumusi näeme, et enamus neist on pärit inimese kujunemisjärgust — noorusaastaist. Üldse määrab just see aeg inimese eluviisile suuna. Raske on oletada, et nooruses tegutsemisega harjund isik hiljem Oblomovina rahulikult leppida saaks „täide, hürte ja muu mustusega“ sest „see ju tema loodud pole“.

Kuid palju kergem pole oletada ka vastupidist. Kuna noorurit valdav loomusniline tegevusiha nõrgeneb aastatega, oleneb noorurist endast, palju ta suudab sest tegevusihast jäädvustada. Võimalik on see jäädvustamine sel teel, et tegevusiha harjumusena oma „teiseks loomuks“ muudetakse. On ju kindel, et mida enam tööga harjume nooruses, seda enam otse vajame tööd ka hilisemal aastail.

Kuid vähe sellest. Elu ei nõua ainult töötegijaid, vaid ka tööjuhtijaid. Võimata on tegutseda tagajärjekalt, kui vajame alalist juhatamist. Peame ise oskama endile ülesandeid leida ja neid sooritada, vajamata juhtivat kätt — niisugune on elu nõue. Alles siis, kui me võime selleski sihis välja arenend, võime julged olla, et suudame mõjutada elu arenmiskäiku.

Harjumine tööga üldse, eriti aga algatusvõime arendamine — see ongi algpõhjus, mis sunnib rõhutama nooruri isetegevuse tähtsust. Me praegune kool on selles teadlik ning katsub õpetust korraldada võimalikult isetegevuse alusel. Kuid me kool isegi on alles arenemis-ajajärgus ja, teiseks, ta peab paratamatult arvestama õpilaste keskmiste võimistega ning ei saa seetõttu täielikult vastata kõiki õpilasi. Nii jääb siis isetegevusele ka koolitöö kõrval tähtis koht.

Kuid nii tähtis kui tegutsemine iseeneest ka pole, ei tohi ta siiski jääda ainult tegutsemiseks. See päästaks meid küll Ob-

lomovidest, kuid sünnitaks omakorda suure hulga alaväärtuslikke tüüpe, kellel nende pääliskaudsuse juures tähtis vast ainult karjäär, kes pimedad, kurdid ja tummad muule elule, kellele tahe, tunded ja vast isegi mõistus tarbetuks uhkuseks jääb. Seepärast vaja, et noorsoo isetegevus avalduks eestkätt nooruri siseilma rikastavas tegevuses.

Vaadeldes noorsoo isetegevust sellelt seisukohalt, tahaks eriti rõhutada süvenemist humanitaarteadustesse ning vast isegi tundeilmal kalduvaise küsimustesse, kuna tihti näib, et just see külg me koolides enam söödis. Nii võiks soovitada tegutsemist kirjanduse ja kunsti alal ajakirjade väljaandmisega, referaatide ettekandmisega, kunstinäitustega lähemalt tutvumisega (klassi õpikäigud jäävad harilikult liig pääliskaudseks), mitmekesiste kunsttöötute korraldamisega jne. Asjatu oleks ka kõrvalehoidmine sotsiaalsimustest, päalegi kui nendele vähe tähelepanu omistetakse ajaloo ja teistes vastavais tundides. Praegune ühiskunnakorraldus, eriti aga meie riiklus, nõuab igalt kodanikult teatud teadmiste hulka neiski küsimustes, ilma milleta isik paratamatult muutuks kiredest juhitavaks tuulelipuks, õnnetuseks oma kaaskodanikele kui ka eneselle. Õpilaste isetegevus suudab palju kaasa aidata teadlike kodule kodanike kasvatamisel õpiringide, referaatide jne. näol.

Alaks, mis noorurile teiste seas samuti laialdasi võimalusi pakub isetegevuseks, on kehakultuur. Küll ei anna ta palju mõistuselle, kuid igakülgelt arendetuna, huvirännakute ja muuga seotuna, suudab ta meid rikastada mõnegi väärtuslise ning muljeka üleelamusega. Päävärtuseks jääb aga siiski ta mõju viljaka elu eeltingimuse — tervise — tugevnemisele. Selle arendamiseks ning kooskäiva tervisrõõmu nautimiseks suudavad praegused võimlemistunnid pakkuda siiski liig vähe. Rahuldust toogu siin jällegi noorurite isetegevus huvirännakute, rühmvõimlemiste jne. korraldamise läbi, kuna rekordspordist ning selle väimust võimalikult hoiduda tuleks.

Osalt koos teiste sotsiaalküsimuste harutamisega, osalt eriti tutvunedes tuleb noo-

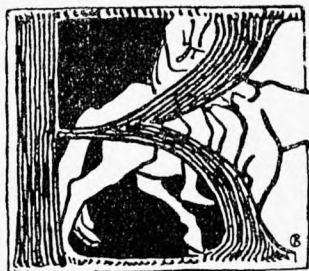
ruril seisukoht võtta ka üksikuis elu reformi küsimustes, nagu karskus jne. Neid õigeks ja vajaliseks tunnistades, avab noorur eneselle veel ühe laialdase tegevusvälja. Kuid siingi tuleb hoiduda pääliskausse sattumast. Aidaku isetegevus-õpiringides jne. kaasa, et noorur ei jääks sisemise veendumusega ühesminejaks, kelle pinnapäälse otsuse purustab elu esimene tugevam tuulepuhang.

Loomulikult ei ole käesolev kirjutus puudutand kõiki noorsoo isetegevuse alasid, kuna ta ülesandeks oligi vaid lühidalt kirjeldada isetegevuse tähtsust ning püüda

tabada selle äärjooni. Niiviisi käsitletuna näivad ses küsimuses tähtsatena kaks nõudmist, esiteks: isetegevuses peab noorur harjuma töõsise töõga üldse, eriti aga arendama oma algatusvõimet; teiseks: isetegevus peab võimalikult piiriduma nooruri siseilma rikastava tegevusega. Neid kahte põhimõtet vääriliselt hinnates ning nende järele talitades, kasvame inimesteks, kellele töötamine kunagi koormana ei tundu ja kes ei tarvitse karta alalise tegutsemise taga varitseva pääliskausse küüsi langemist.

A. L.

ILMAVAATEST JA SELLE KUJUNEMISEST.

ui seljatahajaänd lapsepõlve muretud aastad, aastad täis piiritut usaldust ja andumust vanemaile ning kasvatajale, täis

kõikelepitavat ja kõikeseletavat meelekujutust, astub noorur murdeikka. Ta „mina“ teadvus — teadvus enese väärtusest ja enese erinevusest teiste suhtes, kasvab. Ühes sellega tekib rahutu tung selle „mina“ eritlemisele, tung mõista ennast, oma olemust ja eluülesandeid, mis ei peatu aga ainult enesel, vaid püüab mõista ja määritleda ka suhteid enese ja ümbruse vahel. Tekib tung ilma vaate järele. (Ilmavaade = üksiku teadvuse suhe kõiksuse nähtustele). Rahutuks eneseeritluseks ja kooskõla otsimiseks ümbrusega kuluvad tihti terved ööd, mil ei tule uni, ja mõnikord kalduvad koolitunniski mõtted sellele, kuna kõik muu — õpetaja, kaasõpilased, õpiaine j. m. ununevad, tummad silmad aga vahivad tardunult kaugusse. Sellised hingevoitlused tabavad igatühte, kellel täitund loetud arv aastaid — ühte rängemini, teist kergemini. Kergemini pääsevad neist üle need, kes ilma iseseisva eritluseta omaks võtavad ühe või teise täiskasvanute rühma

vaated, kuid sarnastelle on läind kaduma nii palju ilusat elus.

Täiskasvanute hulgas harilikult ollakse kalduvad alahindama seda noorsoo romantilis-sentimentaalselt tõeotsimist ja teatud üleoleva muigega suhtuma sellele noorsoo „rohelinele filosoofiale.“ Tõsi küll, teaduslikult põhjendatud ilmavaateks on vaja rohkesti teadmisi üksikteaduste alalt, näit. ajaloo, sotsioloogias, ¹⁾ loodusloos jne., mis murranguealisel noorsool harilikult on alles puudulikud. Kuid siin on tähtis toiming ise, mitte niivõrd tagajärg. Nooreson väärtuslik mitte valmind tõde, vaid tung iseseisvale elusuhtumisele, n. n. tõeotsimine. See asjaolu sunnib meid üsna lootusrikkalt vaatama oma alguses ebamäärastelle ja kõikumatele ideaalide otsingutele.

Iseäranis rasked ja vastutusrikkad on need nooruri hingevoitlused ajaloo pööripäevadel, „väärtuste ümberhindamiste“ ajajärkudel, mil kõikuma hakkand täiskasvanutegi veendumused. Seni kui on mingi kindel autoriteet, ²⁾ kelle otsus kõikumatult maksev, tarvitseb ainult teada selle arvamist ühe või teise asja kohta ja tõde ongi käes. Kaua aega olid sarnaseks autoritee-

¹⁾ Sotsioloogia — ühiskunnaõpetus.

²⁾ Autoriteet (l. k. — autoritas) — mõne idee, isiku või organisatsiooni iseäraline maksvus, mille võimule allutakse, öeldes lahti oma enese tahtest ja otsusest.

diks, ja on veel paljudelle praegugi, usu-
lised kirjad — piibel kristlastele, koraan
muhammedlastele jne. Need lahendasid
kahtluse kõigis küsimusis, ja häda ketse-
rille, kes julges mõelda teisiti. Hilisemal
ajal on seesuguse autoriteedi kohale ase-
tetud õpetus tootevõimude vahekorras-
t. s. t. sotsiaalsetest oludest.

Käesoleval ajal on seegi „raudne sea-
dus“ löönud tugevasti kõikuma ja meie
suurte ühiskundlikkude vapustuste kaasaeg-
lastena elame uute autoriteetide, uute tõ-
dede otsimisajajärgus. Selle otsimise kõiki
tulemusi on alles raske aavistada,¹⁾ kuid
niipalju näib olevat kindel, et objektiivselt
kõigi kohta maksev autoriteet jääb leid-
mata ning ühes psükoloogilise relativismiga
peame veenduma ka ilmavaatelse relati-
vismi²⁾ ainuvõimalikkuses. Nii nagu iga
inimene on teistest erinev tervik, isiksus,
nii ka ilmavaade on igalühel erisugune,
viimase olenedes esimesest.³⁾

Et jõuda selguselle oma ilmavaate olemu-
ses, tuleks kõigepäält juhtida pilgud en-
dasse, õppida tundma enese „mina“ ja selle
erinevust teistest. Sokratese ikkamaksev
„tunne iseennast“ omaks senisest veel suu-
rema tähtsuse ja oleks ainukeseks võima-
luseks jõuda selguselle, miks üks ilmavaate-
süsteem enam meeldib, kui teine, miks ühele
kangelasele süda soojemini kaasa tunneb,
kui teisele. See poleks küll mingi ilmavaate
„kujundamine“, kuna see kujuneks
iseenesest ilma meie tahtmatagi, vaid
teadlikuks aamine omas ilmavaate-
tes. Ja mitte ainult oma enese ilmavaade
ei tule siin kõnmesse, vaid elus õige seis-
koha leidmine nõuab ka teiste ilmavaade-
test, järjekult ka nende „minast“ arusa-
mist ja nende austamist.

Saaks ju läbi ka ilma selle teadlikku-
seta, nii nagu suurem hulk inimesi praegu
läbi saabki ilma et neid vaevaks mingid
ilmavaateprobleemid,⁴⁾ kuid edesipüüdva

1) Avistama -- aimama.

2) Relativism — õpetus kõikide asjade
ja sündmuste suhtelisest iseloomust.

3) Ligemalt vaata R. Müller-Freienfels.
Persönlichkeit und Weltanschauung.

4) Problem (kreeka keelne sõna, alg-
tähdendus „etteheide.“) — lahendust ootav
küsimus.

noorsoo juures oleks see otse vastukäiv
kogu me kultuurilise arengu mõistele. Vii-
maselt just nõuame, et ta teeks meid teada-
likuks endi ja oma ümbruse olemusest.
Teiste järele lohisedes pole seda muidugi
tarvis, kuid kes tahab olla iseseisev rän-
daja, ehk veel enam — juht, sellelt nõu-
takse ümbruse põhjalikku tundmist —
teadlikkust oma silmasuhtu-
mises.

Kust hangime¹⁾ selle?

Kõigepäält kirjandusest!

Oma teoste kangelaste näol kujutavad
kirjanduse suurmeistrid — tihti väga hääd
inimestetundjad — mitmesugustesse eri il-
mavaatetüüpidesse kuuluvaid isikuid, kelle
teod ja mõtted võivad lugejale olla väga
hääks eneseeritluste peegliks. Nende tegude
ja mõtetega endi ja oma naabrite omi
võrreldes, õpitakse tundma ennast ja ligidal-
olijaid, leitakse tihti ka mõõdupuud enda
omaduste ja võimete mõõtmiseks.

Veel paremad on seepoolest elulo-
kirjeldused.

Neis on harilikult antud tõsiasjaline aja-
looline tagasein ja nende piirjooned tun-
duvad enamasti selgemana ja usutavamana,
kui luulekangelastel. Elulookirjelduste jä-
rele valib noorur hingesuguluse põhjal oma
kangelasideaali ja püüab olla igas suhtes
selle taoline. Selles on ajalooliste ees-
kujude suur kasvatav mõju, eriti just
ilmavaatelse kujunemise aastates. Lemmik-
kangelase valikul paneb igä isiksuse oma-
pära end loomusunniliselt maksma. Luges
romani või suurmeeste elulugusid veetleb
üks kangelane, üks suurmees ikka enam,
kui teine. Miks? Seepärast, et ühe
„mina“ lugeja omaga sarnasem, kokkukuu-
luvam tundub, kui teise oma. Mida suu-
rem „minade“ sugulus, seda suurem lugeja
kiindumus!²⁾

Elulookirjelduste ja eeskujusid pakkuva
ilukirjanduse lugemine tõmbab nooruri tead-
vuses siiski ainult piirjooned, kuna sisu an-
nab kava kindel tutvumine
mitmesuguste ilmavaatesüsteemi-

1) Hankima (-gin) — muretsema.

2) Kiindumus — poolehoid.

dega, mille hulgest endakohaste parandustega omaks võetakse see, mis kõige rohkem meeldib, s. o. enim vastab otsija „minale.“ Ent nii, nagu vaevalt leidub üksteisele täiesti sarnaseid isiksusi, nii ei saa ka keegi täiesti omaks võtta ühegi teise ilma-vaadet, vaid kärbib või täiendab selle sisu vastavalt.

Kõik need kolm ilmavaateküsimumuste selgitamise vahendit — enesevaatlus, elulookirjelduste ja eeskujudid

pakkuva ilukirjanduse lugemine, teaduslike ilma-vaatesüsteemidega tutvumine — väärivad kõige tõsisemat harrastamist noorsoo poolt. Tehku seda igaüks eraldi, tehtagu seda ka rühmiti koos õpiringide, ühislugemise j. m. s. näol. Ainult sel teel kasvavad omas ilmavaates teadlikud ja kindlad isikud, kes aga ühtlasi oskavad austada ka iga teise tõsisel veendumusel põhjenevaid vaateid.

MIHKEL NUKK.

MIS TEAKS JUTUSTADA KÜLAKÖRTSI-ESINE LASILAPUU ?

E. N. K.-liidu poolt väljakuulutatud kirjutuste võistlusel nooremas rühmas esimese auhinna vääriliseks arvatud töö.

Sügise rasked, tinahallid pilverullid veerlesid porikarvalisel taevakesal. Vilistasid tuule pojad tormilisi marsse ning surm luiskas vikatit raagus puil. Märgade karvamütsidena vihtlesid varesed rõeskes sügisudus, võideldes tujuka tuulega. Suure juusturattana veeres päike taga tinaseid pilvi, poetades mõne üksiku, võikollase kiire porri-uppuvalle maakamarralle.

Sammusin maanteel, kirudes teed ja sajatades ilma, ronides aeglaselt tolle porinööril, millelt söpp keeva kilena alla tilkus. Ümisesin laulukest, mille ema vokki tallates mulle juba lapsena ette leelutand. Vihastades enese ja terve ilma üle, lõin silmad üles, et veel kord tõsiselt silmitseda seda patust ilmakera, ent näe — juba paistis kirikutorn kollaseks värvitud ristiga ning rohelise, kuid nüüd juba pruuniks roostetand plekkkatusega. Vähe eemal kirikust, kraavi kaldal, lõmitas kõrts. Suur kivihoone alati suitsevate korstnatega, auk-

August Peerna. Inimesed püüakse all.

lise kirjaks paigatud pilbaskatusega ja piskeste tahmund aken-dega, mis paistsid seinale riputatud pannidena. Mööduisin kirikust vargsi, argset, ehk küll teadsin, et kirikumaks maksetud, ent kaua aega juba, kui polnud sinna pühakotta saand, seepärast tundsingi salalist kartust. Teadsin, et suuremad mehed ei uskud Jumalasse, ega's minagi usu, kuid ei julgend teda ka salata ja tihti panin voodis käed risti „Meie isa palveks.“ Jõudsin kõrtsini, tundsin jalus väsimust, hüppasin üle kraavi ning istusin vanale puukoolest kärjests puretud ja hobustest saeks näritud lasilapuule, mille küljes kümned hobusekronud norutasid kuivi sooheinu närides. Vaatlesin neid vaevatud hobusekonte. Üks nende hulgas oli mulle õige tuttav, see valge märk otsaes, need mustad lapid kapjadel olid mulle liigagi tuntud. „Ah, see on ju meie naabri, Loigu Jüri kimmel,“ tärkas mulle meele. „Aga kuidas nii lahja, oli ju teine paari

aasta eest tugev ja rammus nagu osi? Ent nüüd“ . . . Aimasin: asutati nüüd ju ümb-
 ruskunda meierei, eks antakse paremad suu-
 täied kõik lehmadelle, lehm annab ju raha,
 hobune ainult tööjõudu, mis midagi ei
 maksa. Vahtisin üksisilmi seda heldet hob-
 bust, kes kõik ohverdab, et aga peremees
 raha saaks, ega's ta muidu nosi nii rahu-
 likult pudened heinakõrsi kuivand õlgsõn-
 nikult. Lõssutasin mõtteis lasilapuul, selg
 küürus ja lõug kõvasti vastu sissesurutud
 rinda. Puristas siis üks hobustest, vistist
 oli kõrs ninna torgand ja raputas ohje.
 „Kriuks, kriuks,“ hääldas lasilapuu värisedes.
 Kuid korraga mis, mis see on? . . . Kuul-
 sin imelikke hääli, kohinat, ent siis selgesti
 kuidas lasilapuu kõrge lameda häälega kõne-
 les: „Kasvasin põlises hiies kõrvu tugeva,
 käharpäälise tammega, moodustades ühes-
 koos püha altari rahvale, kes helistas kan-
 nelt ja leelutas ilusaid viise. Kallistasime
 üksteist juurtega ja kõnelesime teine-teisele
 imelikke muinaslugusid, imedes kuu kah-
 vatut — külma, karastavat valgust ning
 kosutavaid päikesekiiri. Kui pidutses vaba
 rahvas, niisutati igakord ka meie juuri ma-
 gusa, rammusa mõduga ning me lehti ui-
 mastas magus ohvrisuits, mis paksuna sam-
 bana tõusis üles siniõhku, valmistades Ukule
 häädmeele. Nii elasime säääl õnnepäevi aas-
 tasadu, tundes rõõmu rahva priiusest, nende
 kõlavaist lauludest ning meeldivatest män-
 gudest ja tantsudest. Tulid kord mehed
 võõrsilt, kandes raskeid raudriideid, millis-
 test ka priiuspäikese kuldseid nooled ei
 suutnud läbi tungida, kõnelemata vabadus-
 poegade tugevaist nooltest ja ambudest,
 mis purunesid kui puutusid neid metallkole-
 tisi. Pika, verise heitluse järele võitsid
 raudmehed, purustasid vaba rahva püha
 altari, raiusid maha püha hiie ühes minu
 ja naabri tammega. Laasitult ja tahutult
 kanti mind viimaks suure kivihoone ette,
 mis alles värskest savist lõhnas ja mille ka-
 tusel mehed agaralt töötasid. Tundsin õudu
 selle määratu kivimaja ees, mis oli ehitatud

nii imelikult, hoopis teisiti kui priiusaajal
 ehiteti. Mäletan, kuidas mind sama maja
 ette postidelle aseteti ja tugevate raudnael-
 tega läbi puuriti mu keha. Ei teadnud,
 kus olen, mis tolle imeliku ehituse nimi ja
 mispärast mind siia toodud. Kuulsin kord
 juhtumisi kõrtsimehelt, kui ta ühele maa-
 rahvast orjale seletas: see maja olla kõrts
 ja asutatud selleks, et hävitada ja unustada
 aidata maarahva häda ja viletsust, kes nüüd
 orjaikkas vaevles. Nägin kuidas kõrtsmik
 vedas viina külapidudelle, (sest algul põlati
 seda kibedat märjukest, ega läind keegi
 teda kõrtsi raha eest ostma). Said küla-
 poisid maigu suhu, tundsid: oli küll algu-
 ses viha ja lääge, ent pärast oli nii hää olla,
 pää soe, julgust ja jõudu nagu karul —
 ning siis hakkasid ise kõrtsis käima. Algul
 liiguti laupäeva õhtuti argset kõrtsi poole,
 joodi seal tops ja kohe jälle astuti kodu-
 teele. Ent siis jääd ikka kauemaks ja kau-
 maks kõrtsi, tralliti ja tehti rumalusi, ka-
 keldi ja pekseti kuni kõik kottidena porisel,
 süljlest märjal põrandal norskasid. Leiti siis
 kraavist mõni laip, lausuti „harilik surm“
 ja mindi jälle edesi, jättes surnukeha puutu-
 mata. Ka teekäijad astusid kõrtsi, et juua
 korten viina keha soojenduseks ja pott õlut
 kõhuvalu vastu. Kuid vaesed hobused pi-
 did külma käes norutama ja näljakustutu-
 seks mind närima; nii tukkusid nad siin
 mitmed päevad, oodates peremeest, kes ni-
 nali letil olevasse õlleklaasi vajund oli ning
 raskelt norskas. Hobuseid päästis tihti sel-
 lest piinast uus peremees, kes keskööl salaja
 ligi hiilis, oheliku lahti arutas ja ära sõitis.
 Küsisin kord ühelt hobuselt: „Kes see
 oli?“ Vastati: „Joomar, kes viimse penni
 ära joond.“ — „Ja kuhu ta sõidab?“ —
 „Eks ikka raudadelle vastu.“ Hakkasid ka
 viimaks kõrtsis käima lapsed, kel vaevalt
 karjapõlv seljataga ja naised ühes rinna-
 lastega, kuna pisut suuremad kodu nälgisid.
 Emadki elasid kõrtsis roppu elu juues viina
 ja pakkudes ka lastele hambarohuks.

(Järgneb).

*Voimalik küsis Voimatult: „Kus on su eluase?“
 „Nõrkade unistustes“ — oli vastus.*

Rabindranath Tagore.

RÖÖMUS POISS.

II.

ikk oli majaseina külge seotud. Nils aga vahtis üles mäele. Ema tuli toast välja ja istus poja kõrvale; Nils tahtis muinasjutte kuulda kaugest ajast, sest nüüd enam polnud tal sikust küllalt. Ja siis sai ta teada, et ennevanasti kõik asjad rääkida võisid; mägi kõneles ojaga, oja kõneles jõega, jõgi kõneles merega ja meri kõneles taevaga. Ning siis päris poiss, kas taevas kellegagi ei rääkivat. Ometi, taevas rääkis pilvedega, pilved aga puudega, puud aga rohuga, rohi aga putukatega, putukad aga loomadega, loomad aga lastega, lapsed aga täiskasvanutega. Ja nii läks see edesi, kuni ring täis sai ja kumbki ei teadnud, kes õieti juttu algatand. Nils vaatles mäge ja puud ja merd ja taevast nagu poleks ta neid varem kunagi näind. Ent siis tuli kass majast ja pikutas päikese kätte kividelle. „Aga mis ütleb kass?“ — nõudis poiss ja osutas näpuga kassi. Ema laulis:

Päike paistab palavalt nurmele,
kass heidab laisana kivile.
„Kaks rammusat hiirt
ja köögist koort,
ning neli kala
varastin sala.
Nüüd olen nii küllane ma,
kuid väsind ja roidund ka!“
ütleb kass.

Aga nüüd tuli kukk kanadega. „Mis siis kukk ütleb?“ küsis Nils ja plaksutas käsi. Ema laulis:

Kanaema kaagutab pisikestele poegadelle,
kukk kuulatab, uhkelt toetab jalgadelle.

„Ani säääl, oo, näib,
et toredasti ta käib.
Kuid, ta ei oska, saad näha,
kraapsjalgagi teha!“

Kanad, kanad, minge munema,
lõuna-aeg hakkab tulema!“

ütleb kukk.

Kaks väikest lindu istusid katusharjal ja siristasid. „Mis ütlevad linnud, ema?“ nõudis Nils ja naeris.

„See alles on elu, ütlen ma,
ei maksa ennast vaevata!“
ütleb lind.

Nii sai poiss teada, mis keegi ütles, sipelgast, kes samblas liikus, koini, kes puukoore all tiksus.

Sel suvel õpetas ema teda lugemises. Raamatuid oli ta ammu tunnud ja mõtisklend, kuid see oleks, kui needki hakkaksid kõnelema. Siis muutusid tähed loomadeks, lindudeks ja kõigeks muuks. Ning ei kestnud kaua, kui nad hakkasid käima paaris koos. A jäi seisma ja puhkas puu all, mille nimi oli B. Siis tuli C ja tegi samuti. Kuid kui nad kolme- ja neljakesi minema pidid, näis, nagu ei kannataks nad üksteist. Ja mida rohkem tähti Nils nägi, seda enam unustas ta, mis nad tähendavad. Üksi A jäi mällu — see meeldis talle. See oli väike must utt, kes kõigiga seltsis. Aga aegapidi unustas poiss A-gi, sest raamatus polnud muinasjutte, vaid ülesandeid.

Ühel päeval tuli ema õuest tuppa ja ütles: „Homme hakkab kool jälle, viin su kooli.“ Nils oli kuulnud, kool olevat koht, kus palju väikseid poisse koos mängimas käib — ning selle vastu polnud tal midagi. Ta rõõmustas üpris väga. Kooliõues oli ta varemgi sageli mängimas käind, mitte aga kooliajal, ja ta jooksis ema eel kõngastest üles, sest tal polnud kannatust. Nii jõudsid nad koolimajani. Mühin, nagu veski tiibadelt nende kodu, lõi emale ning pojale vastu ja Nils küsis, mis see ometi olevat? „Säääl lapsed loevad“ — vastas ema ja poiss rõõmustas taas, sest nii oli ta lugeda oskand ka siis juba, kui veel tähtegi ei tunnud. Sisseastund, nägi ta ühe laua ümber niipalju lapsi istumas, et kirikuski rohkem poleks võind olla; aga veel teised istusid seinaveeres söögikastidel ning mõningad seisid

tahvli all. Õpetaja ise, vana halljuukse-line mees, istus koldel ja toppis piipu. Kui ema Nilsiga tupp astus, vaatasid kõik üles ja veskimüha vakatas hetkeks. Vaadeldi uustulnukaid ja ema tervitas õpetaja.

„Siin toon väikese poisi, kes meeeldi tahaks õppida lugema.“

„Mis mehel nimeks“ — küsis õpetaja ja otsis nahkkohtist tubakat. — „Nils“ — vastas ema, „ta tunneb tähti ja mõistab vähe arvuteadust“. — „Vaata aga vaata,“ muigas õpetaja, „tule siis siia, sa valgepää“. Nils läks. Õpetaja asetas ta oma põlvedele ja võttis tal mütsi pääst. „Nägus väike poiss,“ — ütles ta ja silus Nilsil üle juuste. Poiss aga vaatas õpetaja silmi ja naeris. „Naerad sa minu üle?“ — küsis õpetaja ja kortsutas kulme. — „Ja muidugi!“ — hüüdis Nils ja naeris mis ta naerda võis. Siis pidi õpetajagi naerma, ema naeris ja kui lapsed märkasid, et tohib, naersid nemadki kooris.

Nii võeti Nils koolis vastu.

Kui ta istuma pidi, tegid kõik talle ruumi. Ent Nils pööris igale poolele, müts käes, raamat kaenlas. „Na, mis saab's?“ — küsis õpetaja, kes jällegi täitis piipu. Nils pidi käänduma õpetaja poole, silmas aga koldeküljel punakirjul pingikesel paljude nimedega Margiti istumas; tüdrukukene oli peitnud näo kättesse ning piilus Nilssi läbi sõrmede. „Siin tahan istuda!“ — otsustas poiss rutuliselt, võttis järi ning asetus Margiti kõrvale. See tõstis küünarpää veidi üles ning silmitses Nilssi taas. Ning siis vahtisid nad tõtt, kuni Margit purskas heledasti naerma. Siis naeris poisski ning kõik lapsed üheskoos, sest oli väga lõbus. Korraga löikas kole-kõva hääл sesse heledasse naerulaginasse, kärealtas ning soikus siis pehmemaks iga uue sõnaga „Rahu, te vallatud, te tühipaljad, te tuulispääd! Rahu! Ja olge ilusti vagusad, te suhkrupõrsakesed!“ Too oli õpetaja. Ja nii ta toimis: vihastus kergesti, ent enne kui kurjuses jõudis kohutada lapsi, sai jällegi hääks. Klass vahtas pilguks küll, aga peagi pandi pipraveskid uuesti käima; igaüks luges raamatust kõvasti omaette, mõned heleda vilehäälega, teised pasundasid valjemalt ning

jämedamalt ning vahest sekka hüüatas üks ja teine kõvasti. Sellist nalja polnud Nils elupäevil näha saand!

„On's alati nii?“ — sosistas ta Margitilt küsida. „Ja, ikka,“ vastas see.

Pärast küsiti mõlemalt väikeselt luge-mist; siis õpetas suurem koolivend neid vähe; ja siis olid nad vabad, tohtisid istuda kõrvuti ning vestelda. „Nüüd oman minagi sikukese“, algas Margit. „Tõesti?“ — „Ja, ent see pole nii ilus, nagu sinu sikuke“ — „Miks sa kunagi mäele ei tulnud?“ — „Vanaisa pelgab, võiksin kukkuda uperkuuti ja alla.“ — „See polegi liiaks kõrge.“ — „Vanaisa ei taha aga.“

— „Mu ema oskab palju laule.“ — „Noh, minu vanaisa ka, võid uskuda!“ — „Muidugi, ent mitte neid, mis minu ema.“ — „Aga vanaisa mõistab tantsulaule. Pean sulle ütleva ühe.“ — „Ja, palun.“

„Tule aga ligemale, muidu õpetaja kuuleb.“ Nils nihkus lähemale ning siis Margit ütles laulu, — kordas nelikorda, viiskorda, kuni see poisil pääs — ja see oli esimene, mis ta koolis õppis.

„Tants“ — hüüdis viiul vinguva keelega. Talupoiss meelega kriiskas — Ha-ha!
„Holila!“ — naer Tiitul, jalg mehele ette!
See kukkus kui vette — kuis naerdi siis! Ja.

„Hopp!“ — karjus Eerik ja joobnuna taarus. Kõik tuba siis vaarus ja ahigi paks.
„Küll!“ — sõnas Endrik, tal kraest kinni käänas ning toast välja väänas.
„Nii! Üks ja kaks!“

„Hei!“ — naeris Rasmus, „ulata põsk mulle, lase teen pai sulle, Randi, mu laps!“
„Ei!“ — kostus vastus. Lõi poisile käega, viha ja väega
„Säh sulle, plaks!“

„Üles tõusta, lapsed!“ — hõikas õpetaja. „Täna, esimesel koolipäeval, tohite ruttu koju lipata, kuid enne palume ja laulame.“ Nüüd tuli vast koolituppa elu! Karati pinkidelt, joosti läbiseigi, lobiseti. „Rahu, te metsalised, te kaabakad, te ulakad! Rahu! Ning ilusti tasa astuda, lapkesesed!“ ütles õpetaja ning ridatsi koon-

dusid lapsed ta ümber. Tema aga pidas lühikese palve. Ja siis lauldi. Õpetaja tugev passihääl kostis üle kõigi ja lapsed seisis ristikäsi ja laulsid ka. Nils Margitiga vaatasid suuril silmil; nendegi käed olid risti, aga nad ei laulnud. See oli esimene koolipäev.

(Järgneb.)

A. E.

KÄSITSI PALJUNDETUD NOORSOO AJAKIRJAD EESTIS.

Kuna meil kogu riigis puudub keskoht, kuhu tuleksid kokku kõik käsitsipaljundetud noorsoo ajakirjed, on võimata siingi anda neist täielik ülevaade. Siin võidakse kõnelda ainult neist, mis leiduvad noorsoo karskusliikumise keskarkhiivis, mille on osutund praegu ses suhtes kõige täielikumaks keskkohaks.

Mu ees on 13 ajakirja 24 numbert, mis ilmud 1924 a. jooksul. Enamjagu on väljaannud vaid 1—2 numbert, kuna ainult „Noorus“ Harju-Jaani k. s. „Jõud“i“ noorte osakunna ja „Lääne Skout“ Haapsalu sk. maleva väljaandel enam-vähem korrapäraselt on ilmud. Enamus neist on shapirografeeritud, mõned ka mimeografeeritud ja opalografeeritud. Paljud sisaldavad ilustusigi, kui mitte rohkem, siis kaanel.

Sisuks on enamasti kõigil: 1) ilukirjandus (luuletused ja proosa), 2) meeleolused kirjutused noorsoo ideoloogiast ja noorsooliikumisest, 3) ülevaated koolielust ja organisatsioonide tööst. Mõned algkoolide ja skoutide väljaanded sisaldavad ka ülesannete ja mõistatuste osakunna.

Hinnata nende väärtust on täiesti võimata, kuna pole mingit üldist mõõdupuud, mille alusel seda teha. Igaüks neist tuleb eri ümbrusest ja on eri tasapinnaga. Mõnes aitavad õpetajad kaasa, mõnes mitte jne. Need asjaolud kõik on arvustamise juures suuresti mõõduandvad. Küll aga on see rikkalik ja väärtuslik kogu pedagoogilisele ja noorsoopsükoloogilisele vaatlejale, kuna siin kajastub selgeimini noorsoo hing, need hädad, mis teda koormavad, ja rõõmud mille üle ta juubeldab.

Ei ole uudis ega ime, et ilukirjanduse osas on ainuvalitsev lüürilis-sentimentaalne põhitoon. Seda häda, muret ja valu mille üle siin küll halatakse! — ja just paremais töis. Algajad lepivad enamasti rahulikkude looduskirjeldustega ja isiklikkude mälestuste edesiantmisega. Ent see just ongi, mis teeb need vihud huvitavaks. Mingeid küpseid kirjanduslikke väärtusi neist keegi ju otsima ei tulegi!

Eriti ilmekad ses suhtes on kirjutused noorsoo ideoloogiast ja noorsooliikumisest. Ei ole ainustki nende hulgas, mis oleks rahul olevaga! Just see on, mis neis harilikult ärritab vilistert, ent mis on troostikaim ja huvitavaim nooruri hingeelu mõistvale ja sellest arusaavale lugejalle. Kui pole nooruses trotslikku püüdu paremusele, tugevat iha ilusama elu järele — kust peaksid tulema siis need, kellest ootame parema ja õilsema kultuuri kandjaid? Sellelt seisukohalt küsimust vaadeldes võime olla vägagi rõõmsad, kui kuuleme noori kõrgetes toonides hüüdvat: „Noored! Aeg on saabund loobuda kõigest vanast ja vastikust, mis halb ja paha, ning elavalt, aktiivselt, energiarikkalt — ühel jõul ja nõul minna Tõe, Ilusa, Hää poole!“ (K. Ehrmann — H. Treffn. gümn. ajak. nr. 1). Ja siis, kui kuuleme sõnu: „Lootsime vabaduse värskaid tuulepuhanguid ja vaimu elu kristalliseerumist. Tõepoolest lämbume aga ikka vangimaja kopitand õhus. Kuhu on jäänud värskõhu meeleolu ja äsja vabanend rahva loomistöö tung?“ (H. Treffn. g. ajak. nr. 1). Teadkem, et nii võivad kirjutada ainult need, kellel on tõepoolest kitsas ja umbne ja kes tahavad tugevamat ja vabamat elu.

Kui ma tahaksin mul ees olevat mater-
jaali rühmitada ta ilmekuse poolest, siis
saaksin kolm järgmist liiki : *)

- I. Kõpsamad, kuid ühtlasi ka trotslikumad :
„H. Treffneri gümn. ajakiri“
nr. 1. Tartu.
„Tulilind“ VII ja VIII. Läänemaa õpet.
seminaari õppur-ühingu kirj.-kunsti ring.
„Las kasvame, me noored-se-
pad“ nr. 3 ja 4—5. Tallinna noor-
seppade maleva.

II. Keskpärased, enam uduse-sentimentaalse
ilmega :

- „Noorus“ nr. 1—9. H.-Jaani k. s.
„Jõud“ noorte osakund.

*) Oleks tungivalt soovivat, et siin nime-
tamata ajakirjade toimetused endi väljaan-
ded noorsoo karskusliikumise keskarkhiivile
saadaksid, ning need, kes seda seni teind,
ka edespäi jätkaksid. Arve esitamisel maks-
takse saadetise hind välja.

- „Lõke“ nr. 1, 2. „Järvala“, Koerus.
„Helk“ nr. 1. Tartu II kom.-gümn. õpi-
lasüh. karskuseksktsioon.
„Merkuur“ nr. 1. Õppurühing „Kiir“,
Pärnu.
„Õppur“ nr. 1—4. Alu 6-kl. algk.
„Õppur-Ühiug“.
„Edu“ nr. 1. J. Vestholmi gümn. õppu-
rite ring. Tallinn.
„Vilge“ nr. 2. Põltsamaa noorseppade
maleva.

III. Algajate katsed, lapselik-rahulikud.

- „Lootus“ nr. 1. Tallinna linna XXIX
algk. karskusringi „Lootusliit“.
„Taara“ nr. 1, 2. Narva skoutide ma-
leva.
„Lääne Skout“ nr. 1, 2, 8, 9—10.
Haapsalu sk. maleva.

V. ERNITS.

MULJEID JA MÖTTEID NOORSOOKONGRESSIDELT RAKVERES.

Väljavõte pikemast kirjutusest.

On huvitav tähele panna, kuidas teos-
tuvad uued mõtted inimkunnas. Nende
algatajad võivad olla kes tahes, kuid nende
teostamise esirinnas sammuvad tihti noo-
red. Mitte seepärast, et küsimus nooru-
selle varemini sisuliselt selgub, vaid seepä-
rast, et noorsugu hindab oma hergema hin-
geeluga sügavamini eriküsimuste tähtsust,
mõistab neid loomusunniliselt ja etteaima-
valt ja teeb sellest omad otsekohesed järe-
lused, ilma vanade inimeste moodi neid
üleliiga kaalumata ja neis üleliiga kahtle-
mata. Noorsugu aimab tihtipäale seda ette,
mida vanemad tagant järele tõsiasjana tun-
nustavad, sedagi enne pikema „vaatamise“
järele.

Nii oli lugu muu seas Eesti iseseisvuse
tunnustamisega meie Vabariigi alguspäevil.
See oli 1919., Eesti Vabariik oli sõjas ja
polnud veel kellegi poolt õigusliselt tunnus-
tetud. Soomes, Vaasas, peeti sel suvel
Põhjalaade Noorsoo Kongressi, millest
muude seas ka nende ridade kirjutaja osa
võttis. Sel kongressil tunnusteti Eesti ilma-

kahtlemata ja ilmatingimata teiste põhja-
maade noorsoopere liikmeks, tõmmates teiste
lippude kõrval Eesti lipp varda ühes selle-
kohaste auavaldustega, tervitustega ja Eesti
hümniga. Õigusline tunnustus tuli „vana-
delt“ alles hiljemini: esiteks Soomelt, siis
Nõukogude Venelt rahulepinguga, selle jä-
rele liitlastelt ja alles siis Rootsilt, Norralt,
Daanilt jne. Noorsugu käis vanade eel-
umbes 1—2 aastat!

Ka praegused kongressid näivad olevat
eelaimused karskuseisukorra kohta Eesti
Vabariigi tulevikus. Need kongressid esi-
tasid kogu Eesti noortsugu, kuid need
kongressid olid täielikult alkoholivastased.
Kui praegune noorsugu saab täisealiseks,
siis viib tema kahtlemata sama vaate maks-
vuselle ka täisealiste hulgas ikka uuesti
juuretulevate täiskarskete noorpõlve abiga,
ja me jõuame loomulikult teel keeluseadu-
selle kogu Eestis, kui seda varemini pole
maksma pandud, kuna see praegu vabataht-
likult noorsoo enamiku keskel juba tege-
likult maksev.

ISIKLIKKE MÄRKUSI RAKVERE KONGRESSILT.

1.

Eelpäeva õhtu rongis. Laulame kogu tee. Jaam. Rakvere. Astume lõpmatuid tänavaid. Läbi linna. Tuul lööskab näkku. Kaugel väljade taga tuledes hoone — seminar. Eine. Kohe magama — saalis öled maas. Kole külm. Keskküte — keskkülmetus! Ent uus päev saabub — 28. dets.

Algab kongress. Avar saal ju saadikuid täis. Paljud saabund praegu.

Meeldivad ruumid — puhtad ja korralikud. Seintel pildid, igas klassis klaver, raamatukogu, akendel eesriided. Avarus, valgus. Ohtuks oleme täiesti kodunenud kohaga ja üksühega, nagu oleksime ju aastaid koos. Ühismängud. Pantide lunastamine. „Kangakudumisest“ areneb ringmäng. „Üks jahimees läks metsa“. „Üks ühte, kaks ühte.“ „Üks peremees võtab naise ja naine võtab amme.“

Nagu igavesti tahaks hoida üksteist kätest ja laulda. . . .

2.

29. dets. Mõlema kongressi üksmeelne istang. Tegevust võib kokku võtta: ettepanekud asjalikud, referaadid tüsedad. Kiirelt läheb. Juhataja ettepaneku puhul: „On keegi vastu? . . . Ma ei näe. Järelikult — vastuvõetud (palun protokolleerida).“

Kogu aeg joonistab noormees T. tegelasi ja saadikuid. Vist oma isagi, kui see referaati pidas. Tubli noormees! Rakvere parem tõkkojooksja. Kuid samahästi mängib ka klaverit, kui tartlased paluvad olengul: „Oh armas Kiti mängi sa!“ . . .

Tollel olengul tõuseb meeleolu hari-punkti. Virgalt askeldavad teekannudega kärmed neid — korraldajad. Laulame.

Põleva päiega kongressi juhataja.

Kõned. Korraga kõlab: „Oh armas Villem, mängi sa!“ . . .

Hra Ernits toibub, hakkab ettevaatlikult ja tasa rääkima, et Kaera-Jaan pole Eesti laul. Olevat seda Leedus kuulda. Mängib klaveril Leedu Kaera-Jaani, mis meie omast veidi keerulisem. „Ema süda“ olevat aga Rootsi rahvaviis.

Nüüd palume: „Oh armas Villem — tantsi sa! Kui ei tantsi — viina saad!“ Kuid päästab ta minister Ast, pidades südamliku kõne.

Siit järgnevad üllatused. Ülidramaatiline Tartu noormees S. deklameerib paatosega Tuglase luuletuse (!) ja sümboolne Ambla neiu laulab tugeva ja maheda häällega.

Tõuseb naeratav mees — hra J. Elango. Algab vaikselt ja kaudselt. Kõneleb ja koordub ta kõne tuum: „Kevadik.“ Tellime endile „Kevadiku!“ Laseb ringi tellimislehe.

Siit pääle püüavad kõik kõnelda — hrad Reeben, Turp, soomlased, kuni hra Ast teatab — saabund lahkumistund. Laulame hra Riigivanema ja Vab. valitsuse auks. Pool tundi hiljem — tants. Klaveril mängib „Kiti“ ja teised. Lähen kõrvaruumi. Siin noorsoo org. väljapanekud. Albumid, ajakirjad. Seinal H. Treffneri gümn. K. R. tabelid. „Kevadiku“ numbreid laual. Aga aeg ju üle kesköö — põhku! Raugevad tuled, kuid südames hõõguvad edesi. Keegi ei uinu. Sahistamine, naer, jutt.

3.

Väsimus. Silmade all sinised varjud, pää undab. Lähen linna. Nõuan kauplustest kohalikke maastikke. Ei ole. On Tartu vaateid. Teises — Tallinna. Alles kol-

Kaks rahvat emla — noorem neist.

mandamas kohalikud, nagu kõlava nimega tee — Palermo. Pritsimaja aed. Rakvere varemed — eredad, nagu oleks neid alles tänavu remonditud. Longin siin — sää! Vaatan ringi. Keskpäev. Astub kirjakandja, astub naine.

Olevat siin ka omnibus, ent kongressiks nagu kiuste ei kuski — käi päälegi jala 4 versta (või rohkemgi) jaamast seminari läbi pori.

Kohtan sõbra. Käime ringi. Kohalikud tänavate nimetused selle järele, mis neis enam leidub. Saue uul. — savi maamehe vankri rattarummuni, Parkari uul. elab parkar, Kuke uul. on lihtsalt loomulikult kuke uul. — miks peaks ta kana või kalkuni nime kandma? Kongressi igustamiseks võiks mõned nimetused umbes nii luua: Kongressi bulvaar (mis meid seminari viib), Villem Ernitsi prospekt, Elango plats (millel voorimees seisis, kes hra E. pakid seminari sõidutas) ja üks väike tänav tohiks nende ridade kirjutaja nime kanda — vahelduseks muuseas pääle suurte nimede. Pääle tänavate (siin uulitsad) on olemas veel jooksev vesi, n. n. „R. soolikas“, mille ots sama tume ja kahe-mötteline, kui kohalikkude pidude eeskavad.

Üldse on seltsid siin abitud, sest neid on palju ja elavad vaenus. Tähelepanuväärt on, et mõned kohalikud elanikud arvavad oma linnal sipelga kuju olevat. Minu arvates on Rakverel ainult Rakvere kuju. Linn on vana. Aga häda, ei tea juubelit pidada. Asutamisaasta kindlaksmääramine võtab vast aastasadu, 2 km. ajalehtede ruumi, suuri vaidlusi, kõnesid, põhjalikke uurimisi. Küsimus viib meeletehetele ka minu.

4.

Lõunaks saabume tagasi seminari.
Kongress ei lõpe.

Kella näitajad liiguvad kiirelt, aeg pea lahkuda. Läheme saali. Ometigi lõpp. Riigilaul. Kui väsitav on ometi kolm päeva hommikust õhtuni töötada!

Väsi kõik. Tantsime siiski veidi pärast einet. Siis kompsud kokku.

„Nad elagu“ hra seminari direktorille ja korraldajatele, kes meid jaama saatma tulevad. Teel kordame rütmis: Jäl-le-nä-ge-mi-se-ni!

Ümber nurga. Kaovad seminari tuled. Jaam. Viimased soojad käepigistused.

Vagunisse. Huik. Liigub. Raugevad Rakvere tuled. Naksuvad rööpad, kõnelevad rattad.

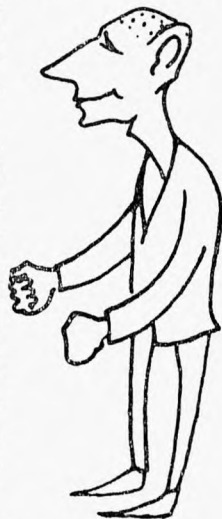
Pää on raske. Ronin riulille. Läbi une kuulen hra J. Elango häält; ringike tartlasi vahetab omavahel mõne lause. Väsimatud neid tahavad laulda — ei tohi, segab und. Nõutakse isikutunnistust. Koban taskus — ei ole. „Olete õpilane?“ Näitan mütsi. Häaküll — aga nii ei saagi magada.

Tapal toovad mõned värsked lehti. Huviga jälgime kongressi kirjeldusi. Jõgeval soovin teistele hääd teed. Jälleenagemiseni! . . .

Nüüd mõõdud sellest mitu hääd kuud, kuid muljed on värsked ja eredad.

Mõtlen vahest: milline üksmeel, tugev, õnnestav, rahvuslik vaim valitses kongressil! Kui palju uusi mõtteid, vaateid, eneselle seesmisi ümberhinnangusid! Selgelt tundus, et me noored suudame ellu astuda, elada ja võidelda oma väikese ja vaba kodumaa eest, kaitseda, hoida ja arendada kõike mis on eesti. Armastus kodumaa ja oma vendade, õdede vastu hoiab meid tugevana koos. Sõbrad, viigem siis püha leek üle Eesti, süttides sütitagem teisi! Siis täituvad vanemate südamed tundega, siis tunne iseigi:

ei nüüd kustu,
ei nüüd mustu
valge lõke, meie lootus,
meie iha, meie ootus.

Kaks vahvat ventu —
vanem meist.

NOORSOOKIRJANDUSE ARVUSTUSI.

Süda. Edmondo de Amicis. Raamat noorusele. Esimene ja teine jagu. Itaalia keelest tõlkinud Aliide Elken. Odamees (Carl Sarap). Tartu. 1924. 260 lhk. Hind 320 mk.

Seda, mis Foersteri „Elujuht“ küpsemalle noorsoole, on Amicise „Süda“ lastele. Noorureid painavate ilmavaateprobleemide asemel leiab käsitlust suur hulk tegeliku elu nähtusi, millega iga laps ja täiskasvanugi elus kokku puutub ja, paraku, enamal ajal juhtumusil mitte õieti ei oska neile suhtuda. Kogu teos on kirjutatud elementaarkooli kolmanda klassi õpilase päeva- raamatu kujul. Sündmused esinevad kõik mitte abstraktsetena, vaid teatud isiku konkreetsetena elamustena, mis teeb nad kergemini tajutavaks ja usutavaks. Raamatu hääks omaduseks on ka see, et ta on nähtud südamliku ja elavaloomuga lõunamaalase (itaallase) silmadega, nii et ta lehekülgedelt vastu hoovav päiksepaistetunne nagu paneks kiiremini tuksuma meie karmi põhjamaa kohmetute ja tagasihoidlikute poegade südamed. Kuigi ta on määratud eestkätt lastele (kunni 15—16 a.), võib teda siiski julgesti soovitada ka igale noorurile, ja olen kindel, mis mõnegi täiskasvanu silmad omaksid neid lehekülgi lugedes teise läike. Õpetajaist ei pääse aga vist küll ükski sellest teosest mööda. Erilise eduga võiks üksikud selle raamatu katkeid kasutada õpilasorganisatsioonides koosolekute algul või lõpul kõvasti ettelugemiseks, mille järele isegi läbirääkimisi pidada võib. Kes aga hääde mõtetega tahab minna puhkama, lugegu igal õhtul enne magamaminekut sellest paar katket läbi.

Igal, kel noorsoo vastu huvi, on tõsiselt põhjust rõõmustada, et Eesti lastel ja nooruritel nii hääd raamatud emakeeles kättesaadavad.

A. E.

Elujuht. Fr. W. Foerster. Tõlk. V. Kaaver. Sõnavara kirj. Tartus, 1924. Eesti noorsoo karskusliikumise seeria Nr. 3. 304 lhk. Hind 300 mk.

Äärmuseni tõusev vaimustus ja täielik pettumus kõigest, nooruslik elurõõm ja pi-

nav ilmamure... Unetud ööd täis rahu- tuid eneseeritlusi ja püüdeid leida kooskõla enese ja ümbruse vahel — kes ei tunneks neid kõiki teatavail eluaastail! Iseäranis raskeks muutuvad need murranguea sisemised võitlused säääl, kus kogu rahvast ja kultuuri vapustavad „väärtuste ümberhindamise“ tormid. Säääl võib ka juhtuda, et väljaspool ennast erelist tuge vajav noorur jääb täiesti enese hoole, leides tuge omis otsinguis minevikult sama vähe kui kaas- aeglasiltki. Umbes sarnases seisukorras on meil praegu noored Eestis. Ei ole ime, kui sarnaseis tingimuis leidmata jääb elu õige alus ja „tumedana inimlapsena“ juletakse vaadata silma kõigile muule, ainult mitte elule.

Sarnaste „otsijate ja trotsijate“ jaoks on määrand Foerster oma „Elujuhi.“ Tõsi, mõnigi noorur oleks mõnd küsimust taht- nud näha teisiti käsitetuna, kui seda teeb Foerster, omalt ilmavaatelt teatavasti järjest enam katolitsismile liginev moraalpedagoog, kuid see ei vähenda raamatu väärtust ter- vikuna sugugi. Juba nende lühikeste kuude jooksul, mis raamat müügil on, on mõnigi noorur temas leidnud oma parima sõbra ja tõsise juhi, mida tõendab isegi ta silmade läige, kui räägib raamatust.

Foerster teoreetilise pedagoogina on üldse tungind noorsoo hingedele ligemale, kui paljud ta ametivennad — pedagoogika professorid. Foerster püüab hingearstina vaadata noorte südamete salapärasemasse sügavusisse ja arstida neid terveks mõni- kord nende endigi märkamata. Selles mõt- tes on Foerster ka tuline õpilaste omava- litsuste pooldaja. „Ei ole suuremat pedagoogilist eksitust, kui õpilasühingute keeld,“ ütleb ta omas põhjapanevas teoses „Kool ja iseloom“ (XIV trükk, lehk. 245). Samalaadilisi mõt- teid kordab ka oma teistes teostes.

Kõneall olevas teoses püüab Foerster anda läbilõike peaaegu kõigist nooruri hinge vaevavaist ilmavaateküsimusist, leides igale kohase lahenduse. Seepärast tõstab selle lugemine otse ilmselt usku elu väärtustesse, annab tugeva tõuke enese õilistamiseks ning jõu raskuste võitmiseks. Ta sisu moodustub 109 artiklist, millest igaüks eri kü-

simust käsitleb. Üksteisega sisuliselt ligidaltsevad artiklid on koondatud 15-sse järgmisse päätükki: Isikliku elu küsimusi; Tahte kasvatamine; Inimeste kohtlemine; Isiksus ja ühiskund; Perekunnaelu eetikast; Inimesed ja raha; Elukutse ja iseloom; Noormehed ja tüdrukud; Seksuaalküsimus; Sü-

dametunnistuse küsimusi; Sotsiaalne kultuur; Nõrkade kaitse; Tõuküsimus; Naisküsimus; Tehnilise kultuuri hädaohud ja Religioon ja karakter. Lõppu on paigutatud raskemate võõrsõnade seletus, mis teose ka üsna noortele loetavaks teeb.

A. E.

NOORSOO TÕÕMAILT.

Tartu Õpet. Seminaris õpilaste isetegevusest.

Tartu Õpet. Seminaris (umb. 240 õpil.) töötavad viis õpilaste huviringi: spordiring, humanitaarteaduste r., dramaatiline (näitekunsti) r., male r. ja kujutava taide r. Ringid töötavad üksteisest rippumatult: igaühel on oma juhatus ja oma kassa. Pääle selle on spordi-, humanit.-, dramaat- ja kuj. taide ringil oma erialale vastav raamatukogu.

Kõige vanem ring on humanit. r. mis asutatud 1919. a. Liikmeid on praegu üle 30. Ring korraldab tihti referaatkoosolekuid, mis on osavõetavad tervele seminariperale. Ringi raamatukogu on kogukam teistest (üle 120 r.).

Vanaduse poolest järgmine on spordi r. — mees- ja naisosakundadega. Liikmeid on 80—90. Senini on ring igal aastal korraldand kaks kergejõustiku võistlust oma liigetele.

Kõige arvukam ring sel õpiaastal on dramaat. r. üle 120 liikmega. Korraldab järjekorralisi tegelikke õppetunde omal alal. Töökavas: näitemäng ja ilulugemine. Päärõhku pannakse diktsiooni arendamisele.

Kujut. taide ring asutati 1921. a. Liikmeid sel õ. a. on 10. Korraldab tegelikke joonistustunde ja referaate taideajaloost. Näitusi on ringil olnud kolm; viimane neist jaanuarikuul s. a.

Malering asut. 1923. a. Liikmeid üle 40. Sel tegevusaastal korrald. male- ja kabeturniiri.

Pääle ringide töötavad seminaris veel õpilassegakoor ühe õpil. juhatusel ja skoutide ning noorseppade rühmad.

Õpilaskunna üldiseid asju ajab viieliikm. õpilaseestseisus, õpilasvanemaga eesotsas. Tähtsamaid asju otsustab õpilasesindus, kuhu kuuluvad pääle eestseisuse veel kõigi klasside ja ringide edustajad.

Õpilas-üldkogu annab välja viieliikmelise toimetuse ja klasside edust. toimikunna toimetusel ilukirjanduslise ajakirja „Kuma“, mis asut. juba 1916. a. ja millest ilmus 1923. a.-ni käsikirjutetult 30 numbert. Opalografeerituna on „Kuma“ ilmutatud: „koondusalbum 1922 a., üks nr. 1923. a. ja üks nr. 1924. a.

Kirjutusmaterjali ja õpiramatute odavama hinnaga kättesaamiseks töötab 1921 a. saadik (algul kuj. taide r. korraldusel) kooperatiiv, mille korraldavad toimikund koosneb klasside edustajatest. —u—u—

Põltsamaalt.

Põltsamaa ühisgümn. „Karskusringi“ tegevus möödunud semestris seisib pääasjalikult referaat-koosolekute korraldamises, milliseid peeti 10. Referaates käsitati õige mitmesuguseid küsimusi: karskusküsimus, sport, enesekasvatus, noorsooajakirjandus, noorte osavõtet üldisest kultuuritööst j.m. Pääle referaatide korraldamise leviteti vähemal hulgal noorsookirjandust j. n. e. Semestri algul astus ring ka E. N. Karskusliidu liikmeks. Tegevust on kõige enam takistand koolis töötavate ringide suur arv (5), mille läbi õpilaste jõud killustatud on. Sügisel katsuti läbi viia jõudude koondus, et tööd viljakamaks muuta, kuid katse ei õnnestunud. Koostöötamise mõte leidis poolehoidu „Karskusringi“, „Ilmarise“ (kunstiharrastajate ring) ja „Noorseppade Maleva“ poolt, kes ühiselt õpilaste lugemislaua avasid ja ka ajakirja väljaanda otsustasid, mis käesoleval semestril ilmumist algab, kuna lahus jäid edesi töötama „Minerva“ (pääasjalikult kirjandusline ring) ja „Helidraam“. „Minerva“ on korraldand paar referaati ajalooist ning väljaandnud käsikirjalist ajakirja „Lemmik“. „Helidraam“ korraldab näitekunsti harrastajatele harjutamisvõimalusi, mille tulemuseks oli pidu, kus ette kanti A. Erteli „Kiirte pärg“. Näitekunsti harrastas ka „Ilmarine“, kandes ette oma peol ning hiljem kooli peol näidendi „Trilby“. Muldu on aga „Ilmarise“ sihiks pääasjalikult kujutava kunsti vastu huvi tõstmine, milleks on joonistustunde oma liigetele korraldetud, vastavasisuliselt referaate peetud jne. Elavat tegevust referaatide korraldamises avaldas ka „Noorseppade Maleva“. Iganädalised koosolekud kasutati pea kõik selleks, et mitmekesiste küsimuste üle referaate pidada. Iseäranis elavat huvi äratas hõimurahvastega tutvunemine. 30. nov. korraldeti traditsiooniline „emadepäev“, millest osavõtt õige elav oli. Praegu on läbi viimisel E. N. Karskusliidu liikmeks astumine.

Hela Fajrero.

Noorsoo Karskusliit

oni oma uue tegevusaasta algand. Asemikekogu poolt valitud juhatus on ametid järgmiselt jagand: juhataja A. Elango, abi A. Öunapuu, pääsekretäär J. Elango, sekretäär T. Lange ja T. Põvvat, laekahoidja H. Rink ja arkivar A. Peets, kuna „Kevadiku“ toimetus on juhatusse poolt volitetud endises koosseisus edesi töötama.

Soomes Noorsoo edustajatega on kokkulepe sõlmitud „Kevadiku“ ja „Pohjantähti“ vahetamise asjus vennasrahva noorsoo tegeleste ja organisatsioonide vahel, mis vastastikkuselle tutvunemisele tublisti kaasa aitab ja hääd informatsiooni võimaldab.

Enesekasvatuse kirjanduse alal on A. Elango toimetand koguteose „Noorusjõud II“, mis juba trükkis antud. Samuti on trükkis antud J. Järve raamat „Mehised mehed“.

Öpiringide käsiraamatute keskkladu on uute raamatutega täiendatud. Kuid toetuse määramise üksikuile organisatsioonidele peab Liit teiseks semestriks jätma, kuni eelarves ettenähtud tulude küsimus selgub.

Liigeteks on võetud Põltsamaa noorsepade maleva ja Püha 6-kl. algk. karskusring Saaremaal. Endistega kokku kuulub seega Liitu juba 58 organisatsiooni. J. E.

Võistluskirjutuse tagajärjed.

Noorsoo Karskusliidu poolt välja kuulutatud võistluskirjutus teemile „Mis teaks jutustada külakõrtsiesine lasilapuu?“ on andnud rahuldavaid tagajärge. Üldse on saadetud 27 tööd, mis komisjoni poolt läbi vaadatud ja hinnatud.

Esimese auhinna vääriliseks on arvatud H. Treffneri gümn. öpil. Aleksis Kallits'i, Pärnu maakonna kaub. kooli öpil. Mihkel Nukk'i ja Võru öpet. sem. kasvandiku Karl Laane tööd.

Teine anhind on määratud Narva I realgümn. öpil. Miledy Kossar'i, Saaremaa ühisgümn. öpil. Margot Tänavaga, Lubjak'i (Rakverest) ja Suislepi 6-kl. algk. öpilase Helmi Andersoni töödele.

Ergutusauhinna vääriliseks on arvatud Kambja kõrg. algk. öpilase August Lillberg'i, Võõbsu al. 6-kl. algk. öpilase Richard Kiro-

tosk'i, Otepää ühisgümn. öpil. Aleksander Kün'i, Heinrich Helm'i ja Johannes Selg'i (viimased mõlemad Suure-Jaanist) kirjutused.

Auhinnaks Noorsoo Karskusliidult saavad esimese rühma tööde autorid kuuesaja, teise rühma autorid neljasaja ja ergutusauhinna omanikud kahesaja marga väärtuses kirjandust nende eneste valikul.

Noorsoo III karskuskongress

Peeti ühenduses Koolinoorsoo Keskliidu VI kongressiga Rakveres 28.—30. detsembril. öpet. sem. ruumides. Kongressil viibis 82 edustajat 29 organisatsiooni poolt, pääle selle mitmed külalised, nen Je hulgas Vabariigi Valitsuse edustaja minister K. Ast. Kongressi tööd jälgisid suure huviga laiad ringkonnad, mis muu seas kongressile saadetud ja suusõnal ettekantud rohkearvulistest tervitustest võib järeldada. Ei puudund ka tervitused väljamaa noorsoo karskusliidudelt, millest mõned alles hiljem, pääle kongressitöö lõppu saabusid, kuna Soomest kaks põhjapoega isiklikult kongressi tervitama oli tulnud.

Kongress ise möödus igapäevi täies tasa-kaalus ja järjekindluses. Varem väljakuulutatud päevakorrapunktid leidsid kõik asjalikku käsitust nii referentide poolt kui ka läbirääkimistel. Tähtsamate küsimuste kohta võeti vastu vastavad resolutsioonid.

29-s detsembril, mil peeti kongressi Koolinoorsoo Keskliiduga ühiselt, lõppes öhtul üllilõbusa olenguga teelaus, millest ka külalised, muu seas minister K. Ast ja Karskusliidu esimees V. Ernits osa võtsid.

Kongressi hääks kordaminekuks aitas tublisti kaasa kohapäälsete seminaride karskuse ja naturalistide ringide hää korraldus. Nii leidsid kõik kongressist osavõtjad seminaride hooned mugava korteri ja rikkaliku ühissöögilaua. Pea alati kõlas noorte meeoleolu ülendav ühislaul.

Kongressil vastuvõetud resolutsioonid — vaata „Noorusjõud“ 2 ja „Tulev Eesti“ 2, 1925.

„Pohjantähti“,

Soomes noorsoo ajakiri, pühendas oma selle aasta esimese numbriga pea kogunasena Rakvere kongresside kirjeldamisele.

„Kui kaugel oled sa minust, oh vili?“

„Olen su enese südames, oh öis!“

Rabindranath Tagore.

NOORTE OMI MÕTTEID.

Kui kaotad sõbra . . .

Kui vihatujus kaotad sõbra
Sa karmi sõnaga, —
Ta uuesti enda südamele võida,
Jonn, uhkus unusta !

Tall' minevikust õnnepäevi näita —
Neis meelekütkestust,
Ja küsi, kas võib sõna aastaid peita
Täis sõprust, usaldust.

Kui ägeduses kaotad sõbra
Sa karmi sõnaga, —
Ta uuesti enda südamele võida,
Jonn, uhkus unusta !

Tall' ütle, et su hingest rõõmuläige
Sest päevast kadunud,
Ja leinav süda kurvas, vaiksuses rinnas
On haige, tardunud, —
Et okasmetsa mühin, merekohin
Sind neab ; torm, laine trall
Ja koidu, ämariku salasohin
Su sõdant nõuab tall'.

Tea õde, vend ! Kui kaotad sõbra
Sa karmi sõnaga, —
Ta uuesti enda südamele võida,
Jonn, uhkus unusta ! H. K.

Kirjavastused.

Karl Vaher, Otepääs.

Toimetusel juhtus Teie käsikirjaga õnnetus. Palume ülevaade saata „Kevadiku“ nr. 3 jaoks. Tellimisraamatu saadame.

Toimetusele tulnud kiri.

V. a. „Kevadiku“ toimetus !

Palun alljärgnevale kirjale Teie ajakirjas lahkesti ruumi lubada.

Kuna viimasel ajal igasugu klatsijutud jälle korraks soodsa pinna on leidnud, levitatakse mõnesuguste ringkondade poolt teat tagamõttega ka minu kohta kuuldusi, nagu oleksin ma 1918 a. ühenduses olnud Tartu ajutiselt valdand kommunistlikkude võimudega. Neid kuuldusi kategooriliselt eitades olen sunnitud ühe sel pinnal tekkind ja Tartu õpilaskunna meeli eriti liigutand intsidendid puhul teatavaks tegema selle lahendamiseks määrat vahekohtu oisuse (aukohtu istumine 16. veebr. 1925, hr. A. Elango ja hr. Dobruse vahelises auasjas. Koh-

tunikud : hr. P. Kanarik ja K. Urm, erapooletu : V. Nano), mis järgmiselt käib : „Aukohus leidis : 1) hr. Dobrus on süüdi ; 2) hr. Dobrus on haavand hr. Elangoi sellega, et ta koolinoorsoo kõnekoosolekul 8. veebr. 1925. a. on sõnadega mõista lasknud, et hr. Elango on Vene punas- tega ühes autos sõitnud.“

Asja siinkohal avalikkuse ette kandma sunnib mind asjaolu, et vastaspool aukohtus otsekohe teatas, et ta sellele otsusele ei allu, mispääle aukohtu erapooletu sunniti oli mulle ette panema väljakutset tagasi võtta isikult, „kes aukohtu elementaarsemaid nõudeid ei täida“¹⁾. Kuna asja hiljem mitmeti ebaõigelt on valgustet, olen selle seletuse tarvilikuks pidand, et kaaskoolinoorsooliitlase vastu mitte tarvitada riiklikkudes seadustes ettenäht korda. Loodan, et sellega asja likvideeritaks võin pidada

Austusega A. Elango.

Tartus, 12. III. 25.

¹⁾ Pooled olid enne kohtu ees ausõnaga kohustund aukohtu otsusele alluda.

Üus „Kevadiku“ levitamise võistlus.

Käesolevaga kuulutetakse välja „Kevadiku“ tellimiste vastuvõtmise võistlus 1925. aastaks. Tähtaeg lõpeb 1. dets. 1925. a.

Usinamad levitajad saavad tasuks:

1. Amicis, Süda I. ja II.	Väärtus 320 mrk.
2. Foerster, Elujuht	„ 300 „
3. Koguteos „Noorusjõud II“	„ 150 „

Väljaandja: Eesti Noorsoo Karskusliit. Vastutav toimetaja: mag. phil. Alfred Koort.

Tegev toimetus: Eeva Pedriks, E. Kubjas, T. Lange, A. Reisman.

Toimetuse aadr.: Tartu. Postk. 86. Kõnet. Jakobi t. 8, igal kolmap. kl. 12—2. Telef. 404.

Kooli IV. aastapäeva puhul mäletab tänu-
tundes Isamaa vabaduse eest 1918—1920. a.
langenuid liikmeid

Ernst Nielender

Georg Leop. Saag

Ferdinand Jürgens

Rudolf Aabel

Nikolai Siimann

August Siimann

August Pääsuke

Aleksander Kotkas

Jaan Tiitso

Jaan Kuus

Alfred Vilipson

Tartu Kommertsgümnaasiumi ja
Kaubanduskooli (end. Tartu Kau-
banduskooli) Õpilaste Ühing.

Kasvatusteaduslik ajakiri

„KASVATUS“

ilmub Eesli Õpetajate Liidu väljaandel 1925. a.
igal kuul kahe suure trükipoogna suuruses

Sisult tahab „Kasvatus“ kinni püüda võetud sihtjoonest: panna pearõhk pedagoogiliste, meetodiliste ja tegelike kooli-elu küsimuste lahendamisele.

Uute osadena on „Kasvatuses“ 1925. aastal:

1) Kooli- ja haridustöö alal antavate määruste, korralduste ja juhtnööride sisulised kokkuvõtted, kui viimased on enam vähem üldise tähtsusega; kitsamaid ringkondi puudutavaist korraldusist tehakse aiult loetelu mõnesõnalise sisu äramääramisega.

2) Perioodilised ülevaated ajakirjandusest kooliellu ja haridustöe puutavas osas iga 3–4 kuu järele

3) Koolitoast Sin tuakse vaatluseid ja tähelepanekuid tegelikust koolitööst

4) Juhatused õppevahendite valmistamiseks kodusel viisil.

5) Küsimiste ja koostiste osa, kui see leiab tarvitamist kaastöölise ja lugejate poolt.

„Kasvatuse“ kaastööliseks on meie silmapaistvamad koolimehed ja teised haridustegelased

„Kasvatuse“ tellimishind on:

aastas 500 marka, poolaastas 250 marka, üksiknumber 50 marka.

Tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid.

Üksikud numbrid saadaval paremais raamatukaupluses.

Endiste aastakäikude hind (kerges köites):

1919. a. — 120 mk., 1920. a. — 350 mk., 1921. a. — 450 mk.,
1922. a. — 450 mk., 1923. a. — 450 mk., 1924. a. — 450 mk.,

Suuremal arvul tellijaile 25–30% hinnaalandust.

Et „Kasvatusel“ lugejaid üle maa, on kuulutustel otstarbekohasem paik „Kasvatuses“, eriti kirjastus-, kooli- ning sporditarvete valmistusäridele ja raamatu- ning kirjutusmaterjaalikauplustel, sest „Kasvatus“ viib nende äriteated otsekohe kõige püsivamaile tarvitajaile — kodumaa koolidele kõigis nurkades. Samuti leiavad — õpetajate valimiskulutused „Kasvatuses“ kui õpetajaskonna häälekandjas kõige sündsama koha.

Kulutuste hinnad: Terve lehekülj — 2000 m., $\frac{1}{2}$ lehek — 1000 m., $\frac{1}{4}$ lehek. — 500 m., 1 s lehek. — 250 m. Õpetajate valimiste ja kohaotsimise kulutused 1 s lehek. suuruses — 200 m. Mitmekordselt kuulutajaile hinnaalandus.

„Kasvatuse“ toimetuse ja talituse.

Address: Tallinn, Rataskaevu t. 22, kõnetr. 14-63.